

KLESZCZOWE ZAPALENIE MÓZGU (KZM)

INFORMACJE PODSTAWOWE

Przyczyna i drogi zakażenia: KZM jest chorobą wirusową, atakującą ośrodkowy układ nerwowy. Do przeniesienia wirusa dochodzi podczas ukłucia przez zakażonego kleszcza.

Objawy: Objawy mogą być różne – objawy grypopodobne, poważne objawy uszkodzenia układu nerwowego, ale zdarza się również, że zakażenie przebiega bezobjawowo. Typowo objawy mają charakter grypopodobny (gorączka, ból głowy, ból mięśni i stawów, nudności, wymioty, biegunka) i trwają do tygodnia. U niektórych chorych po kilku dniach pojawiają się dodatkowo objawy zajęcia układu nerwowego – objawy zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych czy zapalenia mózgu (m.in. zaburzenia czucia, porażenie mięśni, niedowład, drgawki).

Leczenie: Nie ma leczenia przyczynowego, stosuje się leczenie objawowe. Zazwyczaj jest konieczność leczenia szpitalnego u chorych z neuroinfekcją.

Rokowanie: Rokowanie u większości chorych jest dobre – w fazie objawów grypopodobnych u większości chorych dochodzi do samoistnego wyleczenia. Jednakże w przypadku zajęcia układu nerwowego przebieg choroby może być ciężki, niekiedy może prowadzić do kalectwa, a nawet śmierci.

Szczepienie p/KZM są szczególnie zalecane:

Osobom przebywającym na terenach o nasilonym występowaniu tej choroby w szczególności:

- osobom zatrudnionym przy eksploatacji lasu oraz rolnikom,
- stacjonującemu wojsku, funkcjonariuszom straży pożarnej i granicznej,
- młodzieży odbywającej praktyki na obszarach, gdzie mogą występować kleszcze,
- turystom i uczestnikom obozów i kolonii.

Preparaty i schemat dawkowania:

Podanie domięśniowe, w wyjątkowych przypadkach podskórne.
 Preparaty zawierają całego wirusa, inaktywowanego.

Szczepionka przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu nie jest skuteczna przeciw innym chorobom przenoszonym przez kleszcze (np. boreliozie)!

Nazwa handlowa	Wskazania wiekowe	Schemat szczepienia podstawowego	Dawki dodatkowe - przypominające
Encepur Adults	Dorośli i dzieci po 12 r.ż.	3 dawki*: 1. dawka w wybranym dniu, 2. dawka** - 1-3 miesiące po 1. szczepieniu, 3. dawka - 9-12 miesięcy po 2. szczepieniu.	Pierwszą dawkę przypominającą podaje się 3 lata (lub po 12-18 miesiącach u osób szczepionych schematem przyspieszonym) po 3. dawce szczepienia podstawowego. Kolejne dawki przypominające podaje się: - co 5 lat u osób 1-49 lat, - co 3 lata u osób powyżej 50 r.ż.
Encepur K	Dzieci 1-12 r.ż.		
FSME-Immun Junior	Dzieci 1-15 r.ż.	3 dawki: 1. dawka w wybranym dniu, 2. dawka** - 1-3 miesiące po 1. dawce, 3. dawka - 5-12 miesięcy po 2. dawce.	Dawkę przypominającą podaje się nie później niż 3 lata po 3. dawce. Kolejne dawki przypominające podaje się: - u dorosłych i dzieci co 5 lat, - u osób po 60 r.ż. co 3 lata.
FSME-Immun	Dorośli i dzieci od 16 r.ż.		

*Możliwy jest schemat skrócony (0-7-21 dni): 1. dawka w dniu „0”, 2. dawka 7 dni po 1. dawce, a 3. dawka – 21 dni po 1. dawce.

**Możliwe jest podanie 2. dawki szczepienia podstawowego 2 tyg. po 1 dawce.

INFORMACJE SZCZEGÓŁOWE

Skuteczność szczepień p/KZM

Szczepionki charakteryzują się wysoką skutecznością w zapobieganiu kleszczowemu zapaleniu mózgu. Odporność uzyskuje się już po otrzymaniu dwóch dawek szczepienia podstawowego, a u 99,9% szczepionych po podaniu trzeciej dawki występują ochronne przeciwciała.

Przeciwwskazania do szczepienia p/KZM

Nadwrażliwość na składniki szczepionki, w tym alergia na białko jaja kurzego, ciężkie reakcje alergiczne na poprzednie dawki. W przypadku zaostrzenia choroby przewlekłej lub trwania choroby gorączkowej - szczepienie należy odroczyć.

Objawy niepożądane po szczepieniu p/KZM

Objawy miejscowe: bolesność w miejscu wstrzyknięcia, zaczerwienienie lub obrzęk.

Objawy ogólne: gorączka, bóle głowy, bóle mięśni i stawów, nudności, wymioty.

INFORMACJE DODATKOWE

Na jakich obszarach Europy występuje KZM?

W Polsce (głównie województwo podlaskie i warmińsko-mazurskie), w Austrii, Niemczech, we Francji (Alzacja), w Szwajcarii, południowej i centralnej Szwecji, Norwegii, Finlandii, Danii, Chorwacji, Albanii, na Litwie, Łotwie i Estonii, w Czechach, na Słowacji i Węgrzech, we Włoszech oraz na Ukrainie, ponadto w centralnej Rosji (obszar Syberii).

Kiedy najlepiej przeprowadzić szczepienie p/KZM?

W celu uzyskania odporności przed sezonem aktywności kleszczy (który rozpoczyna się wiosną), szczepienie najkorzystniej jest rozpocząć w miesiącach zimowych (zimowo-wiosennych) tak, by trzecią dawkę podać przed następnym sezonem aktywności kleszczy.

Jak długo utrzymuje się odporność p/KZM po szczepieniu podstawowym (3-dawkowym), jeżeli nie podawano dawek przypominających?

Według dostępnych danych pamięć immunologiczna po szczepieniu wyłącznie schematem podstawowym, bez dawek przypominających, utrzymuje się od 2 do 11 lat.

Opracował: lek. Michał Jędrzejek

Opracowano na podstawie:

- Gajewski P. (red.) (2017). Interna Szczeklika 2017. Kraków: Medycyna Praktyczna
- Wysocki J., Czajka H. (2018). Szczepienia w pytaniach i odpowiedziach. Kraków: Wydawnictwo Help-Med

Informacje o szczepionkach dla pacjenta:

- https://www.pfizerpro.com.pl/sites/default/files/fsme-immun_0.25ml_II-pld_31.07.2017.pdf
- https://www.pfizerpro.com.pl/sites/default/files/fsme-immun_0.5ml_II-pld_31.07.2017.pdf
- <https://lekomanprod.blob.core.windows.net/product-documents/doc9116/encepur-adults-ulotka.pdf>
- <https://lekomanprod.blob.core.windows.net/product-documents/doc5732/encepur-k-ulotka.pdf>